

**Quicksan plangebied
Arnhemsestraat 53A, Brummen**

Colofon

Titel	Quicksan plangebied Arnhemsestraat 53A, Brummen
Projectnummer	I 1239
Opdrachtgever	Gemeente Brummen Postbus 5 6970 AA BRUMMEN
Datum	26 augustus 2011
Status rapport	definitief
Bestand	I 1239 eind.wpd
Opdrachtnemer	De Groene Ruimte BV Postbus 400 6700 AK Wageningen tel. 0317-423969 fax 0317-418758 dgr@dgr.nl www.dgr.nl
Handtekening voor akkoord directie	Naam : ir. P.A.F.M. Reijbroek Handtekening:
Auteursrecht	De auteursrechten van dit rapport rusten bij zowel opdrachtgever als opdrachtnemer, tenzij schriftelijk anders is/wordt overeengekomen. Alleen degenen bij wie het auteursrecht rust zijn gerechtigd het rapport voor eigen gebruik te vermenigvuldigen, te verspreiden of toe te passen, alsook om het ter informatie aan derden openbaar te maken tegen onderling (= zij bij wie het auteursrecht rust) overeengekomen voorwaarden (kosten, citeren, gebruiken, wijzigen etc).
Aansprakelijkheid	Raadpleging van en eventuele verdere handelingen met/op basis van het door De Groene Ruimte BV geleverde product vallen buiten elke verantwoordelijkheid van opdrachtgever en/of De Groene Ruimte BV.

INHOUD

1. INLEIDING	3
2. WERKWIJZE EN UITVOERING	5
3. ALGEMENE BESCHRIJVING PLANGEBIED EN TOELICHTING OP DE INGREEP	7
4. WAARNEMINGEN	9
5. CONCLUSIES EN ADVIEZEN	15
5.1. Conclusies	15
5.2. Adviezen	15
BRONNEN	17

BIJLAGEN

Bijlage 1. Samenvatting verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet)

I. INLEIDING

In opdracht van gemeente Brummen heeft De Groene Ruimte BV in augustus 2011 een ecologische quickscan ingevolge de Flora- en faunawet (FF-wet) uitgevoerd voor het plangebied Arnhemsestraat 53A te Brummen.

Het plangebied betreft de dependance van de gemeentewerf en het aangrenzend perceel. Het plangebied ligt ten zuiden van de bebouwde kom van Brummen. Het onderzoeksgebied (= plangebied) is naar schatting 2,75 ha groot.

De ingreep betreft vernieuwing en uitbreiding van de opslagplaats en is in het kader van de FF-wet aan te duiden als een 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

In deze rapportage zijn de resultaten verwoord van de ecologische quickscan van het plangebied. In het kader van de quickscan zijn een beknopt bronnenonderzoek en een veldonderzoek uitgevoerd. Van het plangebied is een situatiebeschrijving opgenomen. Daarnaast zijn -per soortengroep- de aangetroffen en de zeer waarschijnlijk aanwezige, beschermde soorten aangegeven. Ook is aangegeven welke van deze soorten door de ingreep ter plaatse worden verstoord en voor welke soorten derhalve een ontheffing in het kader van de FF-wet is vereist. Indien bronnenonderzoek en veldonderzoek onvoldoende informatie of zekerheid hebben opgeleverd, waardoor nader (veld)onderzoek is vereist, is dat bij de soortengroep aangegeven.

Er heeft geen andere toetsing plaatsgevonden dan aan de vereisten vanuit de FF-wet.

2. WERKWIJZE EN UITVOERING

Ter voorbereiding op de veldbezoeken is voor het plangebied een aantal bronnen (internetsites, verspreidingsatlassen en andere relevante bronnen) geraadpleegd, om een indruk te krijgen van de mogelijke natuurwaarden van (de omgeving van) het plangebied.

Er hebben twee veldbezoeken plaatsgevonden: op 11 augustus 2011 tussen circa 14:30u en 16:00u en 25 augustus 2011 tussen circa 10:45u tot 13:30u. Beide dagen was het droog, bewolkt met zonnige periodes, de windkracht was 2 en de temperatuur was ca. 20 °C. De veldbezoeken zijn uitgevoerd door ervaren veldecologen van De Groene Ruimte¹⁾. Daarbij zijn alle (sporen van) beschermde soorten genoteerd. Er is gekeken naar de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten²⁾. Ook andere bijzondere waarnemingen zijn genoteerd en er zijn foto's gemaakt.

Er is gericht gezocht naar (sporen van) beschermde soorten, maar er zijn geen gerichte inventarisaties (met vallen of dergelijke) naar bepaalde soorten(groepen) uitgevoerd.

In de rapportage zijn ter illustratie en toelichting enkele foto's³⁾ opgenomen, opdat een zo compleet mogelijk (ecologisch) beeld wordt verkregen van het plangebied. Uiteraard zijn de wettelijk beschermde soorten apart vermeld en is aangegeven welke consequenties dit heeft voor de verdere procedure bij de vernieuwing en uitbreiding van de opslagplaats.

¹⁾ dhr. J. Maassen en dhr. ir R. Noordhuis

²⁾ De meeste planten- en diersoorten zijn niet jaarrond vindbaar in het veld. Door het plangebied ook op mogelijke geschiktheid voor beschermde soorten te beoordelen, wordt een beeld verkregen van de mogelijkheid of waarschijnlijkheid dat deze soorten voorkomen. Om een maximale zekerheid over het al dan niet voorkomen te verkrijgen zijn in het algemeen gerichte inventarisaties in de daarvoor geschikte seizoenen noodzakelijk.

³⁾ Alle in deze rapportage opgenomen foto's zijn gemaakt tijdens de veldbezoeken, tenzij anders is aangegeven.

Ligging plangebied in z'n omgeving (bron: Google Maps)

Plangebied (bron: Google Maps)

3. ALGEMENE BESCHRIJVING PLANGEBIED EN TOELICHTING OP DE INGREEP

Ligging en omgeving

Het plangebied ligt ten zuiden van de bebouwde kom van Brummen, tussen de Arnhemsestraat en de provinciale weg N348.

Ten oosten van het plangebied liggen de uiterwaarden van de IJssel en ten westen van het plangebied ligt het landgoed de Rees met oude beukenbossen en een meanderende loop van de Leuvenheimse beek.

Tussen het plangebied en de N348 ligt een diepe, droogvallende sloot die begroeid is met een ruige vegetatie.

Het plangebied

Het plangebied bestaat uit twee delen. Het noordelijke, bestrate deel is in gebruik als dependance van de gemeentewerf. Het terrein is in gebruik als opslag voor bouwmaterialen en groenafval. Het terrein is omgeven door een hoge, massieve houtwal, die bestaat uit Gewone es in de boomlaag en voornamelijk Spaanse aak in de struiklaag.

De zuidelijke deel is ruig begroeid. Ook dit terreindeel wordt grotendeels omgeven door houtwallen. Deze zijn echter minder massief, minder aaneengesloten, maar wel gevarieerder wat betreft soortensamenstelling (naast Spaanse aak ook Sleedoorn, Meidoorn, Gewone vlier

Noordelijke deel plangebied (dependance gemeentewerf)

en Grauwe wilg). In de ondergroei van de houtwallen staat voornamelijk Klimop en op enkele plaatsen Gevlekte aronskelk. Het centrale gedeelte van het terrein is, doordat het is uitgegraven, tamelijk vochtig en is begroeid met Riet, opslag van Schietwilg en Katwilg en moerasplanten. Permanent open water ontbreekt in het plangebied. Langs de oostrand van het terrein is een hoge zandrug aanwezig. De vegetatietypen variëren van vochtige ruigte (in het lage terreindeel) tot droog bloemrijk glanshavergrasland (op de zandrug).

De ingreep

De ingreep betreft de vernieuwing en uitbreiding van de opslagplaats. Het noordelijke deel (ca. 125 m lang en ca. 60 m breed) wordt opnieuw bestraat. De aanwezige beplantingen blijven daar gehandhaafd. Het zuidelijke deel (ca. 125 m lang en ca. 50 m breed) wordt opnieuw ingericht. Voor de herinrichting wordt alle begroeiing en beplanting verwijderd waarna het perceel ca. 0,5 m wordt opgehoogd om het op gelijke hoogte met het noordelijke deel te brengen, waarna het wordt bestraat.

Zuidelijk deel plangebied

4. WAARNEMINGEN

Flora

Aandachtspunten Flora- en faunawet					
Soort(en) of soortengroep	Tabel FF-wet				Opmerkingen
	2	3	3 HR	vogels	
Wilde marjolein	x				X/Y-coördinaten: 207.262 / 454.925

Tijdens de veldbezoeken is de beschermde Wilde marjolein (FF-wet tabel 2) waargenomen (ongeveer vijf stuks op één locatie). Hoewel de herkomst van deze soort onduidelijk is, maakt de omgeving onderdeel uit van het natuurlijk verspreidingsgebied van de soort. Daarnaast is in het zuidelijke deel de Brede wespenorchis (FF-wet tabel 1) waargenomen.

Het terrein is matig geschikt voor de streng beschermde Rietorchis en Grote keverorchis; ondanks gericht onderzoek zijn deze soorten tijdens de veldbezoeken niet aangetroffen en worden daarom ook niet verwacht.

Conclusie flora

In het plangebied zijn Wilde marjolein (FF-wet tabel 2) en Brede wespenorchis (FF-wet tabel 1) aangetroffen. Andere (streng) beschermde plantensoorten worden niet verwacht.

Locatie Wilde marjolein (bron ondergrond: Google Maps)

Zoogdieren

Aandachtspunten Flora- en faunawet					
Soort(en) of soortengroep	Tabel FF-wet				Opmerkingen
	2	3	3 HR	vogels	
< geen >					

Vleermuizen

In het plangebied zijn geen mogelijkheden (bebouwing of holle bomen) aanwezig voor vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Het zuidelijke deel van het plangebied zal onderdeel uitmaken van het foerageergebied van vleermuizen, met name van Gewone dwergvleermuis, maar ook van Gewone grootoorvleermuis, Laatvlieger, Ruige dwergvleermuis en Rosse vleermuis. De bomenrijen in het plangebied kunnen onderdeel uitmaken van vliegroutes van vleermuizen. De (potentiële) vliegroute en het foerageergebied vormen echter geen essentieel onderdeel van het leefgebied van vleermuizen.

Door de ingreep vindt geen verstoring plaats van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied (vliegroutes of foerageergebied).

Overige streng beschermde zoogdiersoorten

Tijdens de veldbezoeken zijn foerageersporen waargenomen van Eekhoorn en Das. In de houtwal die door het midden van het plangebied loopt, is een looproute (geen echte wissel) en twee verse mestputjes van Das vastgesteld. Er zijn, ondanks gericht onderzoek, geen vaste verblijfplaatsen van deze soorten vastgesteld en deze worden ook niet verwacht in het plangebied. Waarschijnlijk zijn de vaste verblijfplaatsen aanwezig op landgoed de Rees. Het plangebied vormt geen essentieel onderdeel in het leefgebied van de Das.

Gelet op de inrichting en de verspreidingsgegevens biedt het plangebied mogelijkheden voor Boommarter en Steenmarter. Tijdens de veldbezoeken is gericht gezocht naar (sporen van) vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Deze zijn niet aangetroffen en daarom wordt de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen onwaarschijnlijk geacht. Het gebied fungeert zeker als jachtgebied voor beide soorten.

Andere streng beschermde zoogdiersoorten zijn niet aangetroffen en worden, gezien de biotopen in het plangebied, ook niet verwacht.

Licht beschermde zoogdiersoorten

Er zijn tijdens de veldbezoeken waarnemingen gedaan van Rosse woelmuis, Mol en Huiszittende muur. Daarnaast wordt een aantal licht beschermde soorten verwacht, zoals Bosmuis, Bunzing, Dwergmuis, Egel, Gewone bosspitsmuis, Haas, Veldmuis, Vos en Wezel.

De genoemde soorten staan vermeld op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; hiervoor geldt een automatische ontheffing bij onder andere 'ruimtelijke inrichtingen en ontwikkelingen'.

Conclusie zoogdieren

Er zijn geen vaste verblijfplaatsen van streng beschermde zoogdiersoorten aangetroffen en deze worden ook niet verwacht.

Amfibieën, reptielen en vissen

Aandachtspunten Flora- en faunawet					
Soort(en) of soortengroep	Tabel FF-wet				Opmerkingen
	2	3	3 HR	vogels	
Kamsalamander			x		Aan- of afwezigheid vaststellen middels nader (bronnen)onderzoek

Amfibieën

Gelet op de verspreidingsgegevens kunnen in en nabij het plangebied Kamsalamander, Knoflookpad en Rugstreeppad worden verwacht.

Kamsalamander komt verspreid op de landgoederen in de gemeente Brummen voor. Ook op het landgoed de Rees, ten westen van het plangebied, is geschikt biotoop aanwezig. Op minder dan 100 meter van het plangebied ligt geschikt voortplantingswater. De houtwallen, voornamelijk in het noordelijke deel van het plangebied, vormen een geschikt land- en overwinteringsbiotoop voor Kamsalamander. De aan- of afwezigheid van Kamsalamander kan op basis van de veldbezoeken van de quickscan niet worden vastgesteld.

Er zijn geen recente waarnemingen van Knoflookpad bekend in de directe omgeving van het plangebied. In het plangebied ontbreekt geschikt voortplantingswater voor de soort. De soort wordt daarom niet verwacht.

De Rugstreeppad is vooral gebonden aan het rivierengebied. In het plangebied ontbreekt de juiste dynamische structuur die voor Rugstreeppad noodzakelijk is en daarom wordt de soort niet verwacht.

Tijdens de veldbezoeken zijn Bruine kikker en Gewone pad waargenomen. Verder wordt Kleine watersalamander verwacht. Deze soorten staan vermeld op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; voor deze soorten van deze soorten geldt een automatische ontheffing bij onder andere 'ruimtelijke inrichtingen en ontwikkelingen'.

Reptielen

Het plangebied ligt in het verspreidingsgebied van de Ringslang. Ondanks gericht onderzoek zijn geen (sporen van) Ringslangen aangetroffen. Het plangebied is beperkt geschikt als foerageergebied en er zijn geen geschikte mogelijkheden voor voortplanting aanwezig. Door de ligging

tussen twee asfaltwegen ligt het plangebied geïsoleerd ten opzichte van de omgeving. De aanwezigheid van Ringslang wordt daarom uitgesloten.

Er zijn geen recente waarnemingen van Hazelworm en Levendbarende hagedis bekend in (de omgeving van) het plangebied.

Vissen

Door het ontbreken van permanent open water komen geen vissen voor in het plangebied.

Conclusie amfibieën, reptielen en vissen

Om de aan- of afwezigheid van Kamsalamander vast te stellen, is nader (bronnen)onderzoek noodzakelijk.

Vogels

Aandachtspunten Flora- en faunawet					
Soort(en) of soortengroep	Tabel FF-wet				Opmerkingen
	2	3	3 HR	vogels	
Roek				x	Nestbomen worden niet gekapt
De ingreep is alleen toegestaan: • indien zich geen broedgevallen voordoen (kort vóór de ingreep controle hierop uit (laten) voeren); • indien geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen worden verstoord. Zo mogelijk vindt de ingreep plaats buiten het broedseizoen (globale indicatie: september - januari)					

Tijdens de veldbezoeken zijn vijf nesten van Roeken (vogels, categorie 2) waargenomen in Essen in het noordelijke deel van het plangebied. Het is onduidelijk of er dit jaar sprake is geweest van recente bewoning. Er zijn geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van overige vogelsoorten waargenomen en deze worden ook niet verwacht.

Verder zijn waarnemingen gedaan van onder andere Houtduif, Grote bonte specht, Spreeuw, Kauw, Koolmees, Merel en Vink. In het plangebied is veel broedgelegenheid voor struweelbroeders en groundbroeders.

Conclusie vogels

Er zijn jaarrond beschermde nesten van Roeken vastgesteld. Deze zijn aanwezig in bomen die niet worden gekapt. Door de ingreep vindt daarom geen verstoring plaats van nesten, die jaarrond zijn beschermd. Indien wordt voldaan aan de condities zoals aangegeven in bovenstaande tabel, wordt een ontheffing voor het verstoren van vogels niet nodig geacht.

Insecten en andere ongewervelden

Aandachtspunten Flora- en faunawet					
Soort(en) of soortengroep	Tabel FF-wet				Opmerkingen
	2	3	3 HR	vogels	
< geen >					

Er zijn geen beschermde soorten uit deze soortgroepen waargenomen en deze worden, gezien het ontbreken van geschikt biotoop in het plangebied, ook niet verwacht. Op het zuidelijke terreindeel komen wel veel insectsoorten voor, waaronder het Grootavondrood, een pijlstaartvlinder. Verder komt de Wespspin (*Argiope bruennichi*) in hoge dichtheid voor. Er zijn veel sprinkhanen geconstateerd, waaronder de Goudensprinkhaan (Rode Lijst; kwetsbaar), Greppelsabelsprinkhaan en Bramensprinkhaan. Het gebied is daarnaast onder andere geschikt voor de zeldzame soort Sikkelsprinkhaan.

Mogelijk komt de Rode-Lijstsoort Sleedoornpage voor in de houtwal aan de zuidzijde van het noordelijke deel van het plangebied.

Conclusie insecten en andere ongewervelden

Uit deze soortengroepen worden geen beschermde soorten verstoord door de geplande ingreep.

5. CONCLUSIES EN ADVIEZEN

5.1. Conclusies

- In het plangebied is Wilde marjolein (FF-wet tabel 2) aangetroffen. Voor het verstoren van deze soort is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij aantoonbaar wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde en voor de situatie passende gedragscode, of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.
- Het plangebied biedt een (potentieel) geschikt biotoop aan de streng⁴⁾ beschermde soort Kamsalamander (FF-wet tabel 3 Habitatrichtlijn). Om de aan- of afwezigheid van deze soort vast te stellen is nader (bronnen)onderzoek noodzakelijk. Indien de soort aanwezig is in het plangebied en wordt verstoord door de voorgenomen ingreep, is het noodzakelijk om mitigerende (en compenserende) maatregelen te nemen, om de functionaliteit voor de soort te waarborgen of moet een ontheffing worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.
- Met uitzondering van de hiervoor genoemde soorten worden naar verwachting geen streng beschermde soorten verstoord door de ingreep.

Consequenties aanwezigheid beschermde soorten (FF-wet) bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen

algemeen	Voor het verstoren van alle soorten geldt de algemene zorgplicht.
tabel 1	Voor het verstoren van soorten van tabel 1 geldt een automatische vrijstelling.
tabel 2	Voor het verstoren van soorten van tabel 2 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij aantoonbaar wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde en voor de situatie passende gedragscode, of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.
tabel 3	Voor het verstoren van soorten van tabel 3 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor Habitatrichtlijnsoorten geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.
vogels	Voor het verstoren van vogels is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor vogels geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

5.2. Adviezen

- Er wordt aanbevolen om alle houtwallen in het noordelijke deel te behouden, ook de houtwal in het midden van het plangebied (zuidwestelijk rand van het noordelijke deel), in verband met de looproute van de Das. Aansluitend aan deze of de meest noordelijke houtwal wordt de aanleg van een faunatunnel (geschikt voor Das) onder de provinciale weg aanbevolen, om slachtoffers van Das te voorkomen.

⁴⁾ Met streng beschermde soorten wordt bedoeld: soorten die zijn vermeld op tabel 2 en tabel 3 van de AMvB art. 75 FF-wet.

- In het algemeen geldt dat de werkzaamheden ruim buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden; indien werkzaamheden binnen of rond het broedseizoen worden uitgevoerd, dient te worden vastgesteld dat er geen enkel broedgeval kan worden verstoord. Versturende activiteiten mogen pas plaatsvinden nadat broedgevallen op natuurlijke wijze zijn geëindigd (en de jonge vogels definitief zijn uitgevlogen) en voordat zich nieuwe broedgevallen voordoen.
- Voor alle soorten (beschermd en niet beschermd) geldt de algemene zorgplicht. Deze houdt in dat de werkzaamheden op een zodanige wijze (periode en werkwijze) worden uitgevoerd dat planten en dieren zo min mogelijk worden verstoord. Aanwezige dieren (algemene soorten, en soorten zonder bijzondere beschermingsstatus) worden weggevangen of op een onschadelijke wijze verdreven naar een geschikt biotoop.
- In z'n algemeenheid dienen de versturende werkzaamheden zo beperkt mogelijk te zijn (algemene zorgplicht). In elk geval dient de verstoring beperkt te blijven tot het (netto) plangebied. Ook materialenopslag, bouwketen etc. dienen zo mogelijk binnen de begrenzing van het plangebied een plaats te krijgen en mogen in elk geval geen versturend effect hebben buiten het plangebied.
- Het plangebied, met name het zuidelijke deel, heeft een hoge natuurwaarde. Het plangebied heeft een hoge soortenrijkdom aan insecten.
- Bij de werkzaamheden is het van belang de bestaande, te handhaven landschapselementen als grasland, houtopstanden en struwelen niet aan te tasten. Ook wordt aanbevolen om het zuidelijke deel zodanig in te richten dat ruimte wordt geboden aan de diversiteit aan insecten welke momenteel voorkomen in het plangebied (bijvoorbeeld in stand houden van soortenrijke taluds en graslanden).

BRONNEN

ALGEMENE LITERATUUR

- Bos, F. en M. Wasscher**, 1998, *Veldgids Libellen* - KNNV uitgeverij, Utrecht.
- Bos, F., D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting**, 2006. *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nederlandse fauna 7.* - Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M Thissen (red)**, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren.* - Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. Utrecht.
- Dijkstra, K.-D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar en M.J.T. van der Weide**, 2002. *De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4.* - Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Hustings, F. & J.W. Vergeer**, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels.* - KNNV-uitgeverij.
- Kapteyn, K.** 1995. *Vleermuizen in het landschap.* - Provincie Noord-Holland e.a., Uitgeverij Schuyt en Co, Haarlem.
- Kapteyn, K.**, 1999. *Vleermuizen in huis.* Uitgave van de provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers** 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen - Onderzoek naar verspreiding en ecologie.* - KNNV-Uitgeverij, Utrecht.
- Lina, P.H.C. en G. van Ommering**, 1994. *Bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland* - Informatie- en KennisCentrum natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Lina, P.H.C. en G. van Ommering**, 1996. *Bedreigde en kwetsbare vogels in Nederland: toelichting op de Rode Lijst* - Informatie- en KennisCentrum Natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Meijden, R. van der, B. Odé, C.L.G. Groen, J.-P.M. Witte en D. Bal**, 2000. *Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst.* - Nationaal Herbarium, Leiden en Stichting FLORON, Leiden.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit**, 2005. *Buiten aan het werk? Houd rekening met beschermde dieren en planten!* - Brochure Min. van LNV.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat e.a.**, 2004. *Meerjarenprogramma Ontsnippering.* - Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft.
- Ommering, G. Van, I. van Halder, C.A.M. van Swaaij en I. Wynhoff**, 1995, *Bedreigde en kwetsbare dagvlinders in Nederland*, - IKC Natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Spitzen - van der Sluijs, A.M., G.W. Willink, R. Creemers, F.G.W.A. Ottburg, R.J. de Boer, P.M.L. Pfaff, W.W. de Wild, D.J. Stronks, R.J.H. Schröder, M.T. de Vos, D.M. Soes, P. Frigge & R.P.J.H. Struijk**, 2007. *Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland.* 1985 - 2005. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Weeda, E.J., R. Westra, Ch. Westra & T. Westra**, 1985. *Nederlandse ecologische flora, wilde planten en hun relaties.* - IVN i.s.m. VARA en VEWIN.

INTERNET

- Het Natuurloket (www.natuurloket.nl)
- Ravon (www.ravon.nl)

Bijlagen

Bijlage I. Samenvatting verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet)

Onderstaande tekst bevat de voor het onderhavige project belangrijkste aspecten van de Flora- en faunawet. Uiteraard is alleen de wettekst bepalend; aan onderstaande tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

Middels de Flora- en Faunawet (FF-wet) zijn in beginsel alle inheemse planten- en diersoorten beschermd en voor alle soorten geldt de wettelijke zorgplicht. Een aantal planten- en diersoorten heeft een bijzondere beschermingsstatus ('beschermde soorten'). Een ingreep kan een effect hebben op dergelijke eventueel aanwezige, beschermde planten- en diersoorten. Een initiatiefnemer heeft de wettelijke plicht om na te gaan of door de ingreep beschermde soorten worden verstoord; de bewijslast ligt bij de initiatiefnemer, die moet aantonen dat geen soorten worden verstoord (waardoor één of meer van de artikelen 8 t/m 12 van de FF-wet worden overtreden) of hij moet een ontheffing voor deze verstoring aanvragen bij het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I).

Artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet.

- Art. 8 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Art. 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Art. 10 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Art. 11 Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Art. 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

De eerste stap van zo'n procedure is een quickscan. In een quickscan wordt getracht zo veel mogelijk uitsluitsel te krijgen over de aanwezigheid of afwezigheid van beschermde soorten en, bij aanwezigheid, over de vraag of verstoring aan de orde is. Waar mogelijk wordt gekeken hoe eventuele verstoring kan worden voorkómen of worden verminderd.

Indien verstoring niet kan worden voorkomen, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Deze dient, vergezeld van een activiteitenplan ingediend te worden bij de Dienst Regelingen van het ministerie van EL&I. In het activiteitenplan wordt onder andere uitgebreid ingegaan op het doel van de aanvraag, wordt een onderbouwing gegeven en wordt ingegaan op de wijze waarop met (streng) beschermde soorten wordt omgegaan. De verwerking van de aanvraag door de Dienst Regelingen kan geruime tijd in beslag nemen (in het algemeen minstens 2 maanden maar ook 6 maanden is niet uitzonderlijk).

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur in 2005 is de toepasbaarheid van de FF-wet verder vorm gegeven. In deze AMvB is een onderscheid gemaakt in drie bijzondere beschermingsregimes; de beschermde soorten zijn onderverdeeld in drie groepen en elk van deze soortengroepen is vermeld op drie tabellen (zie tekstkader volgende pagina). De soorten van tabel 3 hebben de hoogste beschermingsstatus.

Vogels kennen een apart beschermingsregime, los van de tabellen-indeling. Sinds 26 augustus 2009 zijn de nesten van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Ook kan voor een aantal soorten van tabel 3 geen ontheffing meer worden verkregen (tenzij een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn van toepassing is); indien vaste verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn, dient de ingreep plaats te vinden op een zodanige wijze dat -althans ingevolge de FF-wet- geen sprake is van verstoring, omdat de functionaliteit van de verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.

Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (FF-wet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het *Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen* (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in de oorspronkelijke tabellen van het ministerie van LNV niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten).

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2

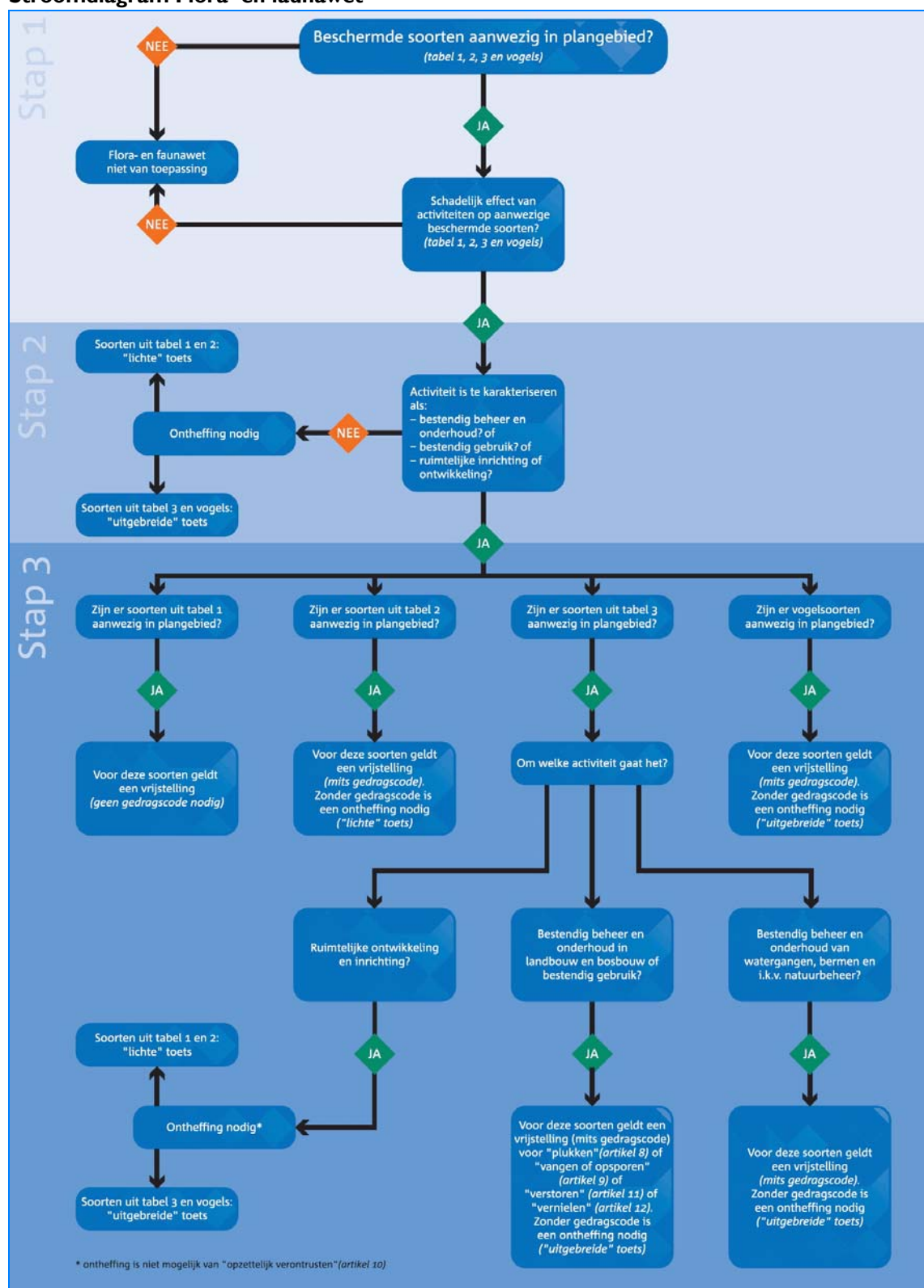
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

Toelichting tabel 3

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de FF-wet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:
 - 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
 - 2) er is geen alternatief;
 - 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Stroomdiagram Flora- en faunawet

(Zie ook het stroomdiagram op de volgende pagina).

Stroomdiagram voor Ruimtelijke ontwikkelingen per 26 augustus 2009

